

ارزیابی و شناسایی درختان مرکبات دارای تنوع ژنتیکی بارز در سطح باغات شهرستان داراب

توکلی، امیررضا^۱ و یونس ابراهیمی^۲

^۱ مرکز تحقیقات کشاورزی فارس، ایستگاه داراب و ^۲ موسسه تحقیقات مرکبات کشور

نخایر توارثی گیاهی بخش مهمی از منابع ملی کشورها می‌باشد که می‌تواند در تبادل ژرم پلاسما و دورگ‌گیری به منظور تهیه پایه و ارقام تجاری به کار رود. از نخایر توارثی بعنوان مواد خام اولیه جهت استفاده در تحقیقات کاربردی بخصوص ایجاد مقاومت به بیماریها، سرما و واکنش‌های خاکی (شوری، قلیایی و خشکی) استفاده می‌گردد. از آنجا که شهرستان داراب دارای سابقه طولانی در کشت مرکبات می‌باشد و تنها روش احداث باغهای مرکبات در گذشته کشت مستقیم بذر بوده لذا به دلیل خاصیت آلوگامی (دگر گشتی) دورگهای طبیعی دارای تنوع ژنتیکی بارز در سطح باغهای شهرستان به وجود آمده است. به منظور جمع آوری و شناسایی و جمع آوری درختان مرکبات که دارای تنوع ژنتیکی بودند طریقی در سالهای ۸۲-۱۳۸۱ به مرحله اجرا در آمد. در این طرح تحقیقاتی که مدت چهار سال به طول انجامید با فرا رسیدن فصل میوه‌دهی ارقام مختلف، ضمن بازدید از باغات منطقه و شناسایی ارقام مورد نظر، درختانی که از لحاظ خصوصیات مورفولوژیکی با ارقام موجود دارای تفاوت‌های بارزی بودند شناسایی و کدگذاری گردیدند و با تهیه پیوندک و انتقال آن بر روی پایه‌های مناسب منطقه تعداد ۵ اصله از هر رقم در کلکسیون شهرستان و تعداد ۵ اصله از هر درخت جهت نگهداری به کلکسیون ملی نخایر توارثی مرکبات در شمال کشور انتقال داده شد. اجرای این طرح منجر به شناسایی تعداد ۱۸ دورگ طبیعی مرکبات گردید که از بین دورگهای شناسایی شده تعداد دورگ که ارزش تجاری دارند نظیر لایم خیارلی (داراب لایم) و شاه لیمو و تعداد هیبرید که دارای خصوصیات بارزی از جمله مقاومت به سرما، محصول بالا و جنبه‌های زینتی بودند شناسایی و کدگذاری شدند.